

Üdvözet az olvasónak!

Az embert különböző feladatok megoldásában meghaladó gépek igen régóta foglalkoztatják az emberiséget, és természetesen a kutatókat is, akik közül sokan gyakorlatilag az első számítógépek megjelenése óta törekedtek az emberi gondolkodáshoz és tudathoz hasonló, vagy azon túlmutató eszközök(?) létrehozására. Az ötvenes években számos műhelyben kezdődött jelentős munka a területen, és a „mesterséges intelligencia” kifejezés megalakítása is ekkorra tehető. A téma iránti lelkesedés jól tükröződik a múlt század középső harmadának tudományos-fantasztikus irodalmán is.

Egy emberi mércével mérve intelligens gép, esetlegesen egy mesterséges tudat létrehozása azonban számos problémát tartogatott a fejlesztők számára. Hosszú évek aprómunkájának, valamint nem utolsó sorban az utóbbi években elérhetővé vált számítási kapacitásnak, illetve a korábbinál jóval nagyobb, a gépek tanítását lehetővé tevő adattömegnek köszönhetően az utóbbi időben azonban egyre látványosabb eredmények születtek. Az elmúlt években még a tudomány és technológia világa iránt kevésbé fogékonyak is naponta találkozhattak az „intelligens” technológiákkal, vagy az azok területén történt újabb áttörésről szóló hírekkel, legyen szó önzetű autókról, a beszédfelismerő személyi asszisztensekről vagy éppen az emberi játékosokat legyőző számítógépekről (a Kaszparovot legyőző Deep Blue-tól indulva a kvízbajnok Watsonon át egészen az emberi ellenféllel szemben 2015 őszén Go játszmákat nyerő komputerig).

Nem vitatható, hogy korunk egyik meghatározó technológiai trendje a mesterséges intelligenciákkal kapcsolatos kutatások intenzitásának növekedése, valamint az ezekre épülő termékek és szolgáltatások megjelenése. Ez a markáns trend magával hozta a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségek mellett a technológia veszélyeiről való gondolkodást, ami azonban sokszor úgy tűnik, a tudományos eredményektől szinte teljesen függetlenül, a már említett, tudományos-fantasztikus irodalom által egykoron meghatározott térben és kérdések körül zajlik (még a legfelsőbb döntéshozók és politikaeszták esetében is, mint ahogy azt Danah Boyd, a Microsoft kutatója a Világgazdasági Fórumon a témáról zajlott eszmecserekkal kapcsolatban megjegyezte). Ez azon túl, hogy komoly kérdéseket vet fel a tudománykommunikáció terén, semmiképpen sem segíti a valóban igen fontos kérdéseket érdemi elemzését. Ezért döntöttünk úgy, hogy 2015-ös utolsó számunkat vita-formátumban a mesterséges intelligencia lehetőségeinek és veszélyeinek szenteljük, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy felhívjuk a figyelmet azokra a kérdésekre, amelyekről szerintünk a felfokozott várakozások és az eltúlzott veszélyek helyett egy ilyen diskurzusnak inkább szólnia kellene.

Elsőként alapító-főszerkesztőnk, Z. Karvalics László vitaindítóját olvashatják, mely már terjedelmével és részletezettségével is arról üzen, milyen sokféle aspektust szükséges figyelembe venni a kérdés tárgyalásakor. A nagyívű írás után az arra érkezett reflexiókat közöljük, ezúton is megköszönve Bátfai Norbertnek, Juhos Sándornak, Kömlödi Ferenc-

nek, Lőrincz Andrásnak és Síklaki Istvánnak, hogy meglátásaikkal hozzájárultak egy valódi vita kialakulásához. Számunk egy, a témakör neves kutatói által jegyzett, a vitaindítóban is megemlített tanulmány magyar változatával zárul, mely a valós problémák és lehetőségek felől közelítve veszi sorra a mesterséges intelligencia fejlesztésével kapcsolatos rövid és hosszú távú kutatási prioritásokat. Még ha szerzőink legfőbb üzenetei sok szempontból egy irányba is mutatnak, természetesen ez nem jelenti azt, hogy egy csapásra a kívánt merbe tereltük a mesterséges intelligenciával kapcsolatos gondolkodást, de talán a magunk eszközeivel sikerült a témát közelebb hoznunk a komplex információs társadalom narratívák nyújtotta keretekhez.

Mindezekhez jó olvasást kíván,

a szerkesztőség

